

Kun peilit kääntyvät sisäänpäin

Veera Kulju, *A Horse, A Forest, A Father*. Galleria Halmetoja, Helsinki, 6.–22.5.2022.

Teksti: Petteri Enroth

Veera Kuljun näyttelyn *A Horse, A Forest, A Father* nimi viittanee ainakin **Johann Wolfgang von Goethen** kuuluun runoon *Erköönig* eli *Keijujen kuningas* (1782, ensimmäinen suomennos **Otto Manninen** 1930). Runossa isä kiiruhtaa ratsain kohti kotia kuolemansairas poika sylissä ja tyyntyytelee, kun houreinen lapsi kuvittelee Keijukuninkaan yrittävän viedä häntä mukanaan. Runon lopussa näin tavalla tai toisella joko on tai ei ole käynyt, mutta lapsi on yhtä kaikki menehtynyt.

Näyttelyn nimessä tästä jäljellä ovat siis vain ratsukko, isä ja metsä. Ehkä metsän valtiaan ja lapsen, runon varsinnaisten toimijoiden, poissaolo vihjaa, että on näyttelyvieraan tehtävä tuntee, mikä juuri hänelle on näyttelyssä poissaolossaan läsnä?

Ainakin tällaiseen painokkaaseen, suorastaan hehkuvaan puuttumisen tunteeseen Galleria Halmetojalla nähty Kuljun näyttely ohjasi monin tavoin. Suorasukaisimmin sitä ilmaisivat peilinmuotoiset mutta heijastamattomat keramiikkaveistokset. Teokset tuntuivat – romantiikan hengessä – peiliraunioilta, joita Kuljun rosoisenkaunis ja pikkutarkka muotokieli kannusti lähestymään esimerkiksi mereen uponneina, näkemänsä maailmat ja tarinat pysyvästi nielleinä, artefakteina.

Muidenkin teosten äärellä oli vaikea välttää tunnetta siitä, että ne edustavat jotakin aikanaan elänyttä, hahmonsä menettänyttä ja radikaalisti patinoitumisen myötä muotonsa muuttanutta.

Sysiperinteiset, helposti menneisiin epookkeihin viittaavat savi ja lasite tun-

Wound, 2022, käsin rakennettu punasavi (Kultela kotimainen), lasite, korkeus 70 cm

tuivat teoksille juuri oikeilta materiaalisilta kodeilta. Lisäksi Kulju on niiden parissa erityisen taitava. Teokset herättävät luontomielleyhtymiä osittain siksi, että harkitun muodonannon ja materiaalsen

määräytymisen suhde kokonaisuudesta pintojen erilaisiin tekstuureihin on hyvin herkässä, luontevassa tasapainossa.

Näyttelyn nimen ajattelemisen Goethe-nyökkäyksenä tuntuu osuvalta siksi-

kin, että olen aistivinani Kuljun teoksissa tunnistettavan visuaalisuuden lisäksi oman vahvan poetiikkansa. Liitän ne mielessäni sekä 1800-lukulaiseen korkearomantiikkaan että sen populaarimmiksi versoiksi kirjallisuushistoriassa usein miellettyihin gotiikkaan ja fantasiaan – enkä jälkimmäiseen pelkästään peilimotiivin vuoksi. Näyttelyn värimaailma, jossa mustan ja valkean arkkityyppistä kontrastia oli rikkomassa vain yksi dramaattisen verenpunainen teos *Wound*, vahvisti tätä auraa. Näyttelyesitteessä mainittua barokkisuutta en kiistä, ymmärrän sen vain pikemmin viittauksena erityisesti peiliteosten karheankukkeaan runsauteen kuin laveampana kehityksenä.

Poetiikkaa ja sen sukulaiskäsitettä, estetiikan tutkijoiden viime vuosina kasvavasti käsittelemää *tunnelmaa* tai *atmosfääriä*, näyttelyssä ruokki myös **Timo Kaukolammen** siihen säveltämä musiikki. Juuri oikealle, lähes huomaamattomalle mutta voimakkaasti kokemukseen vaikuttavalle äänenvoimakkuudelle säädetty ääniteos oli tekstuuriltaan vähemmän huokoinen ja rosoinen kuin Kuljun teokset, mutta ylläpiti usvan lailla aaveista ja jännitteistä tunnelmaa.

Ehkä tämäkin on yhdenlainen ajan merkki: silloin harvoin kun perinteisen kuvanveiston soveltamiseen törmää, siihen liitetään syntetisaattorien huhuilua. Merkki tai ei, minä en ainakaan valita. ■

→ *Black Moon Lilith*, 2022, käsin rakennettu musta savi, lasite, musta aillasite, luuposliini, korkeus 66 cm

→ Seinällä: *Saltwater*, 2022, käsin rakennettu kivitavara (kotimainen), luuposliini, lasitteet, lehtihopea, k. 127 cm, l. 97 cm. Alustoilla: *Dreams (violent and sweet)* sarja, käsin rakennettu kivitavara (kotimainen), valkoinen aillasiteväri ja/tai valkoinen lasite, Korkeudet 50–64 cm

